

שנה תשע עשרה - עלון מס' 959

- @ בשבת אין אומרים "צדקתך".
- @ במוסף של החג אומרים "מוריד הטל".
- @ במוצאי החג מתחילים "ספירת העומר".
- @ ביום חמישי יש להכין "עירוב תבשילין".

בס"ד טו' ניסן ה'תשע"ט
 הדלקת נרות - 18: 53
 צאת השבת - 19: 45
 רבנו תם - 20: 34
 שיעור קיץ - מהלוח המדויק של "אור החיים"
 ע"פ "אופק תל אביב"

אברהם יגל

לעיני בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובכללם לאברהם יגל בן רעות נ"י

כפטי"ד: "בעת ההיא" (יהושע ה')

חג פסח - השל"ט

הקריאה בתורה "והיה היום"

השיעור בלויין יחל ב- 21:30
בדוק ומנוסה- סגולה להשתתף
בסעודה רביעית "אוהל-מועד"
מלפנייני הפרשה:

ההסברים להקפדה על צלי אש:

א. חיפזון - רשבי"ם מסביר שכל ענייני האכילה בליל פסח הם על דרך החיפזון והמהירות. ומכאן, שנצטוו לצלות את הקרבן כדי שהדבר יעשה במהירות רבה יותר מאשר הזמן שלוקח לבשל את הבשר.

ב. טעים - ספר החינוך אומר שבשר צלוי טעים יותר, וכך דרך בני מלכים לאכול, ואנו צריכים לנהוג בלילה זה כבני מלכים.

ג. עונש מידה כנגד מידה - רלבי"ג סובר שה' פעל כאן מידה כנגד מידה, כי המצרים היו לוקחים את ילדי ישראל ושורפים אותם לפני העבודה זרה שלהם כקרבן, לכן ציוה ה' שישרפו את האליל של מצרים.

ד. ריח מתפשט - דעת זקנים מבעלי התוספות מביא בשם ראב"ע, שמכיון שנצטוו לזבוח את תועבת מצרים, היה חשש שיאמרו שלא יצלוהו כל צרכו, כדי שהמצרים לא ירגישו בדבר, ולכן נאמר 'אל תאכלו ממנו נא'. ואם יאמרו נבשלנו ונכנסו בקדרה, ת"ל 'ובשל מבושל', ושמה יאמרו לחתוך הראש והכרעיים כדי שלא יכירו מה זה, ת"ל 'על ראשו ועל כרעיו ועל קרביו'.

ה. כי גבר עלינו חסדו

פעמים אדם אינו יודע שמה שבה עליו זה חסד עבורו, רק חושב שזה לרעתו. וזה הכוונה כי "גבר" עלינו חסדו, שהאדם מקבל חסדיו של הקב"ה בגבורה ובכח, אע"פ שאין צונו בכך. וכן יש שפירש מה שאומרים "הגומל לחסדים טובים", וכי יש חסדים שאינם טובים? רק יש חסדים שנראה לו להאדם שאינם חסדים, ולזה אנו מבקשים שיהיה ניכר גם לנו שהחסדים הם טובים.

פינת הניבים והפזמים

פֶּעֶפְרָא דְאַרְעָא = פֶּעֶפְרָא הָאֶרֶץ. פֶּעֶפְרָא = פֶּעֶפֶר.
דְאַרְעָא = שֶׁל הָאֶרֶץ. = כְּפִי לְדַבֵּר חֶסֶד עֲרֵךְ,
כִּאִין וְכִאֶפֶס.

דוגמה: הַמִּפְקֵד הַחֲדָשׁ הַתִּיחֵס לִפְקֻדָּיו פֶּעֶפְרָא דְאַרְעָא, וְלִכְן הִדַּח מִן הַפְּלָגָה.

מקור: לְבִטֵּל וְלִהְיוֹ פֶּעֶפְרָא דְאַרְעָא [סֵדֶר בַּעוֹר (ניבונכו)] [חֲמִץ].

- קורבן הפסח במצרים, לקיחת פה וסימון דם על המשקוף, ואכילת השה באותו הלילה.
- ציווי בני ישראל לחוג את חג הפסח לדורות.
- מכת בכורות, מתו כל בכורי מצרים.
- יצאת מצרים "בעצם היום הזה".
- דיני קורבן פסח לדורות הבאים.

"כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"
"כל" ר"ת כהנים לויים, שאפילו שהם לא היו בשעבוד גם חייבים לספר ביציאת מצרים, והמעשה מסייע, שרבי אליעזר ורבי יהושע היו לויים, ורבי טרפון ורבי אלעזר בן עזריה היו כהנים, רבי עקיבא בא מגרים, שאפילו אלו שלא היו בשעבוד גם חייבים לספר.
 כל הנוזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה. (באר היטב סימן תמ"ז)

"ש"ל"א אחד בלבד עמיד עלינו לכלותינו"

בדרך רמז רגילים לפרש כי אם איננו מאוחדים, אם איננו "אחד", זה בלבד עומד לנו לרוץ ועומדים עלינו לכלותינו. אבל האחדות מצילה אותנו מידם. אם כל אחד יפסיק לעשות רק את חשבונו הפרטי - נגיע לאיחוד. לכן ביקשה אסתר ממרדכי "לך כנוס את כל היהודים", כי אם תהיה אחדות - תתבטל עצת המן שאמר על עם ישראל שהוא עם "מפוזר ומפורד".

הטעמים לאכילת ביצה קשה בליל פסח

א. זכר לקרבן חגיגה. **ב.** זכר לאבלות שאין ביהמ"ק קיים, ואין לנו קרבן פסח. **ג.** מפני שבאותו יום שחל יום א' של פסח, חל תמיד תשעה באב. **ד.** לרמז שכמו ביצה כל מה שמבשלים אותה יותר היא נהיית יותר קשה, ולא כשאר דברים שכל מה שמבשלים אותם נהיים יותר רכים, כמו כן כלל ישראל "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו", מתוך עינויים ומכות וייסורים, עוד אמונתנו בה' איתנה וחזקה, ואדרבה כאשר יענו אותו וכן יפרוץ.

למה מפסיקים את ההלל ועושים הסעודה באמצע?

שבתחילה אומרים 2 פרקים "הללו עבדי ה'", "בצאת ישראל ממצרים", ואח"כ נוטלים לסעודה, ואחר הסעודה ממשיכים באמירת לא לנו? כי הסעודה בפסח היא בעצמה הלל מפני שכולה מצוות. (הנצי"ב)

הסידור ממשול מדרג עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

ליל הסדר כהלכות

קדש : א. מוזגים כוס ראשון, וצריך לשטוף הכוסות ולהדיחן כדין כוס של ברכה, ובין כוס לכוס אין צריך שטיפה ומ"מ לפי הסוד טוב שיהיה לו כלי מלא מים סמוך לשולחנו כדי לשטוף ולהדיח הכוסות.

ב. בברכת שהחיינו יכוון לפטור המצה והמרור וההגדה.

ברכת הגפן יכוון על כוס שני ובכוס ברכת המזון שהוא כוס שלישי יכוון על כוס רביעי. וצריך לשתות בהיסבה על צד שמאל.

ג. נשים חייבות בארבע כוסות ובכל המצוות הנהוגות באותו לילה, משום שאף הן היו באותו הנס.

ד. תינוקות שהגיעו לחינוך (גילאי 5-6) מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו כדי שישאלו מה נשתנה שאנו מקבלים כל אחד כוס בפני עצמו.

ה. ראוי להזהר שלא לשתות יין בין כוס ראשון לכוס שני כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר. אבל שאר משקים שלא משכרים מותר לשתות.

ורחץ : נוטל ידיו כהלכה בכלי ואינו מברך על נטילת ידים.

כרפס : א. כלל ראשון פה סגור.

ב. יקפיד לא לדבר דברים בטלים במהלך הסדר.

ג. יקח פחות מ-20 גרם כרפס - טובלו בחומץ או מי מלח או מיץ לימון שרובו מים, יקפיד שהטיבול יהיה קודם לברכה כדי שלא יהיה הפסק בין הברכה לאכילה.

יחץ : יקח המצה האמצעית ויבצענה לשניים ויניח את החלק הקטן בין שתי המצות השלימות ואת החלק הגדול יצניענו לאפיקומן. ויש נוהגים על פי הסוד לבצוע החלק הגדול בצורת ו' והחלק הקטן בצורת ד'.

מגיד : יגביה הקערה שיש בה המצות. ויאמר הא לחמא עניא, וצריך להסביר לנשים את פירוש "הא לחמא עניא". כשמגיע ל"מצה זו" יגביה המצה הפרוסה כדי להראותה למסובין, וכן כשמגיע ל"מרור זה" יגביה החסה, אבל כשאומר "פסח זה" לא יגביה הזרוע, וכשיגיע "לפניכד" מגביה כל אחד את כוסו בידו עד שמברך גאל ישראל. שותה כוס שניה בהסיבה על צד שמאל.

רחצה : יטול ידיו כהלכה ויברך על נטילת ידיים.

מוציא מצה : יקח שתי המצות השלימות עם המצה הפרוסה בנייהם ויברך המוציא, ויניח המצה התחתונה על השולחן ובוצע מהשלמה ומן הפרוסה כזית מכל אחד ויטבלם במלח. ויאכלם בהסיבה שתי כזיתות וטוב לאכול תוך 4 דקות לכל כזית, ובדיעבד עד שבע דקות וחצי לכל כזית, וכן יאכלו המסובים 2 כזיתות ואם קשה להם די בכזית אחת.

מרור : יקח כזית מרור וישקענו בחרוסת ולא ישחנו בתוכו וינער החרוסת מעליו, ויברך על אכילת מרור, ויאכלנו בלא הסיבה ולא יברך אלא לאחר הטיבול

בחרוסת ויכוין לקיים מצות אכילת מרור מדרבנן ויפטור בברכה אכילת מרור של כורך, ולכן לא ידבר בין אכילת מרור לכורך.

כורך : יקח כזית מצה מהמצה השלישית וכורכה עם כזית מרור וטובלה בחרוסת ואומר זכר למקדש ואוכלן יחד בהסיבה.

שולחן עורך : יאכל סעודתו בשמחה ובטוב לב, ויזהר שלא יאכל הרבה עד שיהיה שבע לגמרי שהרי צריך להשאיר מקום בשביל אכילת האפיקומן שיאכלו בתיאבון, שאם אכלו אכילה גסה לא יצא ידי חובתו.

צפון : אפיקומן פירוש- **אפיקו** - הוציאו - **מן** - מני מתיקה, דהיינו פונים לבני הבית שאם רוצים לאכול מיני מתיקה יאכלו עכשיו קודם אכילת המצה שאין מפטירין לאחר הפסח אפיקומן.

יאכלו כזית מהמצה השמורה שהניחו לאפיקומן זכר לקורבן פסח הנאכל על השובע, ויש מחמירין לאכול שתי כזיתות אחד זכר לקרבן פסח ואחד זכר למצה הנאכלת עימו. ויאכל בהיסבה ויהיה זהיר לאוכלו קודם חצות. אחר האפיקומן אין לאכול שום דבר אפילו פירות כדי שישאר טעם האפיקומן בפה, ולענין שתייה מותר, תה וקפה.

ברך : יטול ידיו למים אחרונים, ואחר כך מוזגים לו כוס שלישי ומברך עליו בברכת המזון ובורא פרי הגפן ושותהו בהיסבה ולא ישתה יין בינו לכוס רביעי, צריך לאחוז הכוס בידו בברכת המזון.

הלל : מוזגים כוס רביעי ואומר "לא לנו" וגומר את ההלל.

ברצה : חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח ולספר בניסים ונפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו.

חרוסת פרסית

כל פעם שמתקרב חג הפסח, אנחנו נזכרים בחרוסת הטעימה שמורחים על המצה או על החסה. חרוסת של חג פסח מכילה מרכיבים בריאים במיוחד - אגוזים, שקדים, פירות יבשים, רימונים ועוד. עקב כך, החרוסת מכילה כמות גבוהה יחסית של קלוריות, אולם מאידך מכילה הרבה מאוד ויטמינים ומינרלים חיוניים וכן חומצות שומן חיוניות (ובכך מקלים על הטמעת הסוכר בגוף) וחלבון איכותי, מעבר למינרלים שונים כמו סידן ומגנזיום. וויטמין C ובטא קרוטן וברזל.

לא לשכוח אף יהודי

בליל הסדר של שנת תשס"ה התרחש אירוע מצער בביתה של אחת המשפחות הנכבדות בבני ברק. רק התחילו את הסדר, ואחת מבנות המשפחה נפלה ארצה מתעלפת. למותר לציין את עוגמת הנפש המרובה שנגרמה למשפחה, כאשר לבד מעצם ההתעלפות שעירערה את הרגשתם של בני הבית, הרי שבואם של האמבולנס וצוותי הרפואה וה"הצלה", בליל הסדר, עורר רעש גדול ברחוב כולו, מה שלא מוסיף, כידוע, להרגשה הטובה של בני הבית... הבת הובלה לבית החולים, ואחד מאחיה הגדולים הצטרף אף הוא לנסיעה. אפשר רק לתאר באיזו הרגשה עבר ליל הסדר על יתר בני המשפחה שנותרו בבית, ולא ידעו מה מצבה של הנערה. האם היתה זו התעלפות סתמית, שנגרמה בשל חולשה, או שמא עתה יתגלה חלילה שהיא לוקה ב"אפילפסיה" (מחלת הנפילה), וכל המשפחה תיכנס לסיחרור. בתום ה"סדר" המזורז מיהר האבא לבית החולים, וכיון שמדובר באדם נכבד מאוד, ת"ח וירא שמים, הרי שכבר בעודו בדרך החל לעשות חשבון נפש על מה ולמה עשה לו האלוקים כזאת. הלא דבר הוא! הרי מדובר בילדה בריאה לחלוטין, ומה קרה שלפתע היא מתעלפת?! בהגיעו לבית החולים התבשר האב שמצבה שפיר, ולא התגלו כל סימנים מדאיגים על מחלות כאלו ואחרות. אבל דוקא עתה, לאחר הבשורה הטובה, מששבה אליו נפשו, עשה את חשבון נפשו בצורה יותר מעמיקה, ואכן עד מהרה הגיע למסקנה בשל מה אירע המקרה המצער.

יהודי זה הוא אחד מחשובי השכונה בה הוא מתגורר, ולבד מכך שהוא מרביץ תורה לרבים, מתעסק גם בענייני חסד. מיד לאחר הפורים ועד לחג הפסח, הוא נוהג במשך שנים רבות להסתובב עם ידיד נוסף בבתי הדיירים ולאסוף כספים עבור אלמנות. בתקופה שלפני החג, הוא מעביר מדי שנה סכומי כסף נכבדים לאלמנות, המסתייעות בכך בצורה משמעותית בקניית צרכי החג. בשנה זו התעוררו אנשי ועד הקהילה למסד את פעילות החסד בשכונה, ולבצעה בצורה מאורגנת תחת קורת גג אחת, וזאת כדי שתהיה אפשרות לאסוף סכומי כסף יותר גדולים, ולחלקם לפי הצורך. הוועד העביר הודעה לכל העוסקים בצרכי ציבור וגבאי הצדקה בשכונה, לבל יאספו עוד כספים בצורה עצמאית, ויחדלו ממגביותיהם הפרטיות, למען טובת המגבית הכללית, והדגישו שהמגבית השכונתית תדאג להגיע לכל המקומות, ולחלק כסף לכל סוגי הנצרכים שקיבלו עד היום את התמיכה מהגופים הפרטיים. מיועדנו התקומם כנגד ההוראה, וטען שיקשה עליו לציית לה, משום שהוא חושש שאחרי הכל ועם כל רצונם הטוב של אנשי הוועד, וכוונותיהם הטובות, הרי שכאשר תתארגן המגבית בצורתה החדשה, האלמנות שקיבלו ממנו

את הכסף מדי שנה, לא תקבלנה אותו עכשיו במועד ובכמות הרגילה, והן עלולות להיפגע מכך, ו"אינני רוצה לחשוב מה עלול לקרות כאשר פוגעים באלמנה", אמר. אנשי הוועד הרגיעו אותו, ואמרו שאין לו מה לחשוש, וכל האלמנות שקיבלו ממנו בעבר את הכסף, יקבלו אותו גם עכשיו באופן המכובד ביותר, ובמועד הראוי, והכל יפעל על הצד הטוב ביותר. בשומעו את זאת, ניאות בעל החסד להצעת הוועד, ולא אסף כמדי שנה את הכסף עבור האלמנות. בערב חג הפסח, ניגש אליו בנה של אחת האלמנות, ושאל בשם אימו מדוע לא קיבלו השנה את התמיכה הקבועה...

האיש נדהם עד עמקי נשמתו, והבין על אתר שהחששות שהעלה בפני הוועד התבררו כמוצדקים ונכונים. הוא פנה מיד אל הוועד, וטענתו בפיו: "הרי הבטחתם לי מפורשות להעביר את כל הכסף של האלמנות". אנשי הוועד השיבו לו, שאכן כן, הם התכוונו לקיים את ההבטחה, אלא שלפני שחילקו את הכספים שנאספו, דירגו את רשימת הנצרכים לרשימה אחת גדולה, וכיון שהאלמנה הזו שהוא מדבר עליה, היתה בסוף הרשימה, לא הספיק הכסף... הדבר הכאיב לו עד מאוד, והוא בא בטרזניה אל אנשי הוועד מדוע לפחות לא טרחו להודיעו על כך, "ואז הייתי עושה מאמצים גדולים על מנת להעביר לאלמנה את הכסף, או לפחות את חלקו". הדבר היה כאמור בערב חג הפסח, לאחר חצות... למרות הזמן הקצר שעמד לרשותו, קיבל האיש על עצמו להשתדל להעביר את הכסף עד כניסת החג, אולם טרדות ההכנה לחג, ואפיית המצות, השכיחו ממנו את הדבר לחלוטין, וכשנזכר בכל זה היה ליד מיטת בתו בבית החולים.

ההתעלפות היתה, כאמור, בתחילת ליל הסדר, ולמחרת, בתפילת שחרית בבית הכנסת, ניגש אליו בן אחר של אותו אלמנה ואמר לו: ברצוני לספר לך מה היה אמש בביתנו, בתחילת ליל הסדר, כאשר אמרנו "הא לחמא עניא", והגענו למילים "כל דכפין ייתי ויכול", פרצה אימי בבכי, ואמרה "ראו, ראו איך שכחו ממני השנה... נשכחתי כמת מלב, ואף אחד לא זכר את כל הטובות והמפעלים שבעלי עשה כאן בשכונה, והיטיב עם הרבה תושבים, שכחו אותי לגמרי"... איש החסד שאל את בן האלמנה האם הוא יכול להזכר מה היתה השעה שבה פרצה אימו בבכי. הבן כיוון את השעה, והתברר שהיה זה בדיוק רגע שבו התעלפה הנערה, והשביתה את השמחה גם בקרב משפחתה.

"אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך". ואם לא עושים כך, ומשביתים את השמחה מבינת של האלמנות, אזי הקב"ה גורם להשבתת השמחה בבתיהם של מי שהיו יכולים לסייע.

והגם שבמקרה זה אי אפשר להאשים את בעל החסד, שכן הוא דאג את דאגתה של האלמנה, ובתחילה אף סירב להיענות להצעתם של אנשי הוועד, אבל אחרי הכל האלמנות, שהיו רגילות לקבל את הכסף ממנו, לא קיבלו אותו השנה, ונגרם להן צער.